

TORAH OHR • PARSHAS MIKEITZ • MAAMAR 13

כי אתה נרי ה' והוי"ה יגיה חשכי

Porque Tú eres mi lámpara, Havaíá

DEDICADO EN HONOR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

El padre del Rebe, Reb Levi Itzjak

LikuteiTorah.com

LA PARASHÁ JASÍDICA

likuteitorah.com/es/torah-ohr/mikeitz/13/

1 כי אתה נרי ה' והוי"ה יגיה חשכי. להבין הכפל ב"פ [ב' פעמים] הוי"ה הא' הוי"ה והב' והוי"ה בתוספת וי"ו.

“Porque Tú eres mi lámpara, Havaíá, y Havaíá ilumina mi oscuridad”. [Debemos] comprender la repetición del Nombre Havaíá en dos ocasiones: primero “Havaíá” y luego “y Havaíá”, con una vav adicional.

הנה כתיב נר ה' נשמת אדם. פ"י שנשמת אדם המלובשת בגוף הוא בחי' נר של שם הוי". לפי שכל הארבעה אותיות דשם הוי"ה מרומזות בנר.

Ahora está escrito: “La lámpara de Havaíá es el alma del hombre”. Esto significa que el alma del hombre, que está investida en el cuerpo, es el aspecto de una lámpara del Nombre Havaíá, porque las cuatro letras del Nombre Havaíá están todas aludidas en una lámpara.

2 והיינו בארבעה דברים שבנר שהם השמן והפתילה וכי' גווני אור נהורא אוכמא הנאחז בפתילה ונהורא חירורא למעלה ממנה.

Es decir, en las cuatro cosas que hay en una lámpara: el aceite, la mecha y dos colores de luz: la luz oscura (nehora ujma), que se aferra a la mecha, y la luz blanca (nehora jivra), que está por encima de ella.

ולכן הנשמה קרויה נר שיש בה ג"כ ד' בחינות הללו שמן ופתילה וכי' גווני אור המרומזות בד' אותיות הוי".

Por lo tanto, el alma es llamada lámpara, pues también tiene estos cuatro aspectos: el aceite, la mecha y dos colores de luz, que están aludidos en las cuatro letras del Nombre Havaíá.

3 ולהבין ד' בחינות הללו בנשמה. וגם להבין ענין הנרות שהיו במקדש

[Debemos] entender estos cuatro aspectos en el alma, y también entender el tema de las lámparas que había en el Santuario.

שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] וכי לאורה הוא צריך כו'. אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל. וצ"ל למה הנרות דוקא עדות להשראת השכינה.

Acerca de ellas, nuestros Sabios, de bendita memoria, dijeron: “¿Acaso necesita Él su luz?”, etc. “Más bien, es un testimonio para todos los que vienen al mundo de que la Shejiná (la Presencia Divina) mora entre Israel”. Y hay que explicar por qué las lámparas, específicamente, son un testimonio de la morada de la Shejiná.

אך הענין הוא כי הנה אור המאיר הוא בשביל שנאחז האור בפתילה ומכלה אותה. אך הפתילה לבדה היתה כבה וכלה במהרה

Pero la explicación es la siguiente: una luz brilla porque se aferra a la mecha y la consume. Sin embargo, la mecha sola se apagaría y se consumiría rápidamente.

וגם לא היתה הארת האור טובה כ"כ [כל כך] רק ע"י השמן שהוא הגורם התחברות האור בפתילה.

Tampoco sería tan buena la iluminación de la luz; [esto solo ocurre] por medio del aceite, que es lo que provoca la unión de la luz con la mecha.

4 והוא הגורם להיות האור טוב ובהיר שע"י השמן נעשה גוון נהורא חיורא. וע"י הפתילה גוונא אוכמא.

Y es lo que hace que la luz sea buena y brillante: por medio del aceite se produce el color de la luz blanca, y por medio de la mecha, el color oscuro.

וככל המשל הזה כך הוא בהתלבשות הנשמה בגוף ונה"ב [ונפש הבהמית] שאור הנאחז ונתלבש בנפש הבהמית הוא כמשל האור שנאחז בפתילה. כי הנה הנה"ב [הנפש הבהמית] נלקחה מבחי"ק"נ [קליפת נוגה] וכלולה מע"ס [מעשר ספירות] דנוגה שכל ומדות.

Así como ocurre en toda esta analogía, así también sucede con la investidura del alma en el cuerpo y en el alma animal: la luz que se aferra al alma animal y se inviste en ella es como la luz de la analogía que se aferra a la mecha. Pues el alma animal proviene del nivel de la kelipá (la cáscara) de Nogá y está compuesta por las diez Sefirot de Nogá: intelecto y atributos emocionales (midot).

כי זלעו"ז [זה לעומת זה] עשה. כמו שיש ע"ס [עשר ספירות] בנשמה היא נה"א [נפש האלקית] שהם בקדושה. כך יש עשר בחי"ב בנה"ב [בנפש הבהמית] שהן לגרמיה כו'. אשר שלט האדם באדם.

Pues "[D'os] hizo esto opuesto a aquello". Así como hay diez Sefirot en el alma, es decir, en el alma divina, que pertenecen a la santidad, también hay diez niveles en el alma animal, que son para sí mismos, etc. "Cuando el hombre domina al hombre".

5 ולאם מלאם יאמץ. וע"ס [ועשר ספירות] דנה"א [דנפש האלקית] נאחזות ומתלבשות בע"ס [בעשר ספירות] דנה"ב

[דנפש הבהמית] שהן לעומת זה. והכוונה הוא בכדי להפך נה"ב [נפש הבהמית] ולכלות אותה באור הנשמה.

"Y una nación será más fuerte que la otra nación". Las diez Sefirot del alma divina se aferran a las diez Sefirot del alma animal y se invisten en ellas, pues estas les corresponden. La intención es transformar el alma animal y consumirla en la luz del alma.

ולחיות אתכפייא ואתהפכא כו' דוגמת כליון הפתילה באור הנאחז בה. וכמו שהפתילה עצמה נהפכת לאור ואש. כך נה"ב [נפש הבהמית] עצמה היא אתהפכא כו':

Y [la intención es] que haya subyugación y transformación (iskafya [subyugación] e is'hapcha [transformación]), etc., como cuando la luz que se aferra a la mecha la consume. Y así como la propia mecha se transforma en luz y fuego, también el alma animal misma experimenta una transformación (is'hapcha), etc.

6 אך להבין ענין זה כיצד תהיה התהפכות נה"ב [נפש הבהמית] החיונית להיות עולה במדרגה גדולה כ"כ כל כך להיות ממנה אור וגילוי אלקות.

Pero [necesitamos] comprender esto: ¿cómo puede producirse la transformación del alma animal que vivifica, de modo que ascienda a un nivel tan elevado que de ella surjan luz y una revelación de la Divinidad?

הנה כתיב ארוממך אלקי המלך. ויש בזה ב' פירושים הא' ארוממך ממטלמ"ע [ממטה למעלה] והב' ארוממך היינו להיות המשכת הרוממות מלמעלמ"ט [מלמעלה למטה].

Ahora bien, está escrito: "Te ensalzaré, D'os mío, el Rey". Hay dos interpretaciones de esto: la primera, "Te ensalzaré" desde abajo hacia arriba; y la segunda, "Te ensalzaré" significa que la exaltación se haga descender desde arriba hacia abajo.

7 וביאור הענין כי הנה פ"י אלקי מלשון אלי הארץ שהוא ל' [לשון] כח שזה אמר דהע"ה [דוד המלך עליו השלום] בעבור כללות העולם

La explicación del asunto: el significado de Elokai («mi D'os») deriva de la expresión «los poderosos (eilei) de la tierra», que denota poder. El rey David, que la paz sea con él, dijo esto respecto del mundo en su conjunto.

שהכח והחיות הנמשך בהם מאוא"ס [מאור אין סוף] ב"ה הממכ"ע [הממלא כל עלמין] הוא בבחי' המלך שלהיותו מלך על כל העולם הם חיים וקיימים ונתהוו מאין ליש מבחי' זו דמלכותו ית'.

[Quiso decir] que el poder y la fuerza vital (chayus) que se atraen a ellos desde la Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito sea Él, que llena todos los mundos (memalé kol almin), pertenecen al nivel del «Rey»: como Él es Rey sobre todo el mundo, ellos viven y perduran, y llegaron a existir de la nada a algo a partir de este nivel de Su soberanía (Maljut), bendito sea.

8 ונודע שהמלוכה והממשלה שבמלך אינה רק בחי' הארה והתפשטות לזולתו ואינו נוגע למלך עצמו כמו שאר מעלות ומדות שבו שהוא חכם כו'.

Es sabido que la soberanía y el dominio que hay en un rey son únicamente un nivel de iluminación y de extensión hacia los demás, y no afectan al rey mismo, como sí lo hacen las demás virtudes y cualidades que hay en él —que es sabio, etc.

וזהו מלכותך מכ"ע [מלכות כל עולמים]. שהתהוות כל עולמים עליונים ותחתונים והכח והחיות המלוכש בהן ומהוה אותן נמשך מבחי' מדת מלכותך שהוא ענין מהות המלוכה והממשלה ולא ממהות המלך עצמו רק מבחי' מלכותו כו'.

Esto es [el significado de] «Tu soberanía es la soberanía de todos los mundos»: el devenir de todos los mundos, superiores e inferiores, y el poder y la fuerza vital investidos en ellos, que los hacen existir, son atraídos del nivel del atributo de «Tu soberanía» (Maljut) —que es la esencia de la soberanía y el dominio—, y no de la esencia del Rey mismo, sino únicamente del nivel de Su soberanía, etc.

9 והנה להיות התפשטות אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה בבחי' מלכותו ית' היו כמה צמצומים. וכמ"ש להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו.

Ahora bien, para que la Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito sea, se extendiera al nivel de Su soberanía (Maljut), bendito sea, hubo varias contracciones (tzimtzumim), como está escrito: “Para dar a conocer a los hijos del hombre Sus actos poderosos y la gloria del esplendor de Su soberanía”.

גבורותיו הן הן הצמצומים להיות כבוד הדר מלכותו. ואין זה אלא בחי' זיו להיות כבוד והדר. וכמאמר בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] בחי' שם בלבד.

“Sus actos poderosos” (gevurosav) son precisamente los tzimtzumim, para que haya “la gloria del esplendor de Su soberanía”. Y esto no es sino el nivel de ziv [resplandor], que constituye gloria y esplendor, como en la frase: “Bendito sea el Nombre de la gloria de Su soberanía por siempre jamás”: el nivel de un nombre solamente.

ואי לזאת ארוממך שעיי"ז יבא לקיום ואהבת את ה' אלקיך הוא אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה ממש בכל לכבך בשני יצריך שעיי"ז אתכפייא כו' שלא יהי' [יהיה] חפץ ורצון אחר זולתו וכמ"ש מי לי בשמים וכו'.

Por eso, “Te exaltaré”: mediante esto se llega a cumplir “Amarás a Havaíá, tu D'os” —es decir, a la Luz Infinita misma, bendito sea— “con todo tu corazón”, con tus dos inclinaciones; pues mediante esto hay subyugación (iskafya), etc., de modo que uno no tenga ningún deseo ni voluntad aparte de Él, como está escrito: “¿A quién tengo en los cielos...?”, etc.

וזהו ארוממך ממטה למעלה. (ועי' [ועיין] בזהר וארא דכ"ח סוף ע"ב) וגם ארוממך המשכת הרוממו' מלמעלמ"ט [מלמעלה למטה].

Esto es "Te exaltaré" desde abajo hacia arriba. (Véase el Zohar, Vaera, final de 28b.) Y "Te exaltaré" también significa hacer descender la exaltación desde arriba hacia abajo.

והענין כי הנה פעם אומרים יחיד חי העולמים מלך ופעם אומרים מלך יחיד חי העולמים.

La explicación es que a veces decimos: "Único, Vida de los mundos, Rey", y a veces decimos: "Rey, Único, Vida de los mundos".

ופי' כי יחיד חי העולמים מלך היינו שהוא יחיד ומיוחד לבדו ית' וקדוש ומובדל כו'.

El significado de "Único, Vida de los mundos, Rey" es que Él es único y singular, solo Él, bendito sea, santo y apartado, etc.

10 וחי העולמים הוא עיי' כמה צמצומים להיות בבחינת מלך לעולם שעיי' ארוממך מלמעלה למטה כו'

Y "Vida de los mundos" se produce mediante varios tzimtzumim (contracciones), para que Él esté en el nivel de Rey sobre el mundo; y, por medio de esto, "Te exaltaré" desde arriba hacia abajo, etc.

ומלך יחיד חי העולמים היינו שלהיות חי העולמים הוא מתצמצם בבחי' מלך ובחינת מלך זה הגם שהוא בחי' אחרונה לגבי א"ס ב"ה עצמו מ"מ הוא בבחי' יחיד ומיוחד קדוש ומובדל כו' לגבי התהוות עלמין

Y "Rey, Único, Vida de los mundos" significa que, para ser la Vida de los mundos, Él se contrae a Sí mismo al nivel de Rey; y este nivel de Rey, aunque es el último nivel con respecto al propio Infinito (Ein Sof), bendito sea, se encuentra, no obstante, en el nivel de único y singular, santo y apartado, etc., con respecto a la formación de los mundos.

ואי לזאת נמשך בחינת מלכותו לבחי' יחיד חי העולמים להיות התלבשות מלך יחיד קדוש ומובדל כו' בבחינת עלמין והיינו בעוה"ז הגשמי דוקא כי נעוץ תחלתן בסופן דייקא.

Por lo tanto, el nivel de Su soberanía (Maljut) se extiende hasta el nivel de "Único, Vida de los mundos", de modo que el Rey, único, santo y apartado, etc., se invista en el nivel de los mundos; es decir, específicamente en este mundo físico, pues "su comienzo está insertado en su final", precisamente.

11 וזהו והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום כו' היום לעשותם כי הוא המשכת אור א"ס ב"ה ממש מצוך מלשון התקשרות

Este es [el significado de] «Y estas palabras que Yo te ordeno hoy serán...», etc., «hoy, para cumplirlas»: pues es una atracción hacia abajo de la Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito sea, misma; «te ordeno» (metzaveja), en el sentido de conexión.

בבחי' היום לעשותם דוקא שהוא בעולם הזה עולם המעשה ולא בעולמות עליונים שהם ע"י השתלשלות בירידת סתר המדרגות מעילה לעלול כו' ורחוקים מאור א"ס ב"ה ממש.

[Se da] específicamente en el nivel de «hoy, para cumplirlas», es decir, en este mundo, el mundo de la acción, y no en los mundos superiores, que se originan mediante la cadena descendente de los mundos (hishtalshelut), en un descenso de niveles ocultos, de causa a efecto, etc., y están lejos de la Luz Infinita, bendito sea, misma.

משא"כ בסוף מעשה מתגלה אור א"ס [אור אין סוף] ב"ה ממש שלא כדרך ירידת והשתלשלות העולמות אלא כמשל האור הנאחז בפתילה שקודם שנאחז בפתילה אינו עולה בשם אור כלל.

Sin embargo, al final de la acción se revela la Luz Infinita, bendito sea, misma, no mediante el descenso y la cadena descendente de los mundos, sino como en la analogía de la luz que se aferra a la mecha: antes de aferrarse a la mecha, no se considera luz en absoluto.

12 וע"י התאחוותו בדבר גשמי נתהווה גילוי אור. אך אור זה צריך להמשיך על ידי עבודת האדם ורוח אייתי רוח ואמשיך רוח. אם ישים אליו לבו ונשמתו אליו יאסוף.

Por medio de su aferramiento a un objeto físico, llega a producirse una revelación de luz. Pero esta luz debe atraerse hacia abajo mediante el servicio de la persona, y «un espíritu trae un espíritu y atrae hacia abajo un espíritu». «Si dirige su corazón hacia Él, reunirá hacia Él su espíritu y su alma».

13 וזהו ענין הדלקת הנרות להדליק ולהמשיך האור שיהא נאחז בפתילה. וזהו קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת.

Este es el significado de encender las lámparas: encender y hacer descender la luz para que se aferre a la mecha. Y este es [el significado de] «Havaiá está cerca de todos los que Lo invocan, de todos los que Lo invocan con verdad».

דהיינו להיות אמת ה' לעולם. ואמתות ה' הוא שמעלה ומטה שוים לפניו ית' כחשיכ' [כחשיכה] כאורה

Es decir, para que haya “la verdad de Havaia” en el mundo (le’olam). La verdad de Havaia es que lo de arriba y lo de abajo son iguales ante Él, bendito sea: “como la oscuridad, así la luz”.

וסדר ההשתלשלות הוא רק בערכנו ובערך כל העולמות הברואים מאין ליש שלא יבטלו במציאות ונק' כדמותנו דמות כבוד ה'. אבל בצלמנו בצלם אלקים היינו אמתות יחודו יתברך בעליונים ובתחתונים בשוה.

Y el orden de la cadena descendente de los mundos (hishtalshelut) es relativo únicamente a nosotros y a todos los mundos creados de la nada a algo, para que no sean anulados hasta dejar de existir; a esto se lo llama “a nuestra semejanza”, “la semejanza de la gloria de Havaia”. Pero “a nuestra imagen”, “a imagen de D'os”, significa la verdad de Su unidad, bendito sea, en los ámbitos superiores e inferiores por igual.

14 וכיצד נמשך אמת ה' לעולם אמר הכתוב כי גבר עלינו חסדו. מחמת תגבורת חסד ואור עליון יותר מערך השתלשלות.

¿Y cómo se atrae al mundo “la verdad de Havaia”? La Escritura dice: “Pues Su bondad prevaleció sobre nosotros”: mediante una intensificación de Jésed (bondad) y de luz supremos, más allá de la medida de la cadena descendente de los mundos (hishtalshelut).

והיינו ע"י נה"ב [נפש הבהמית] כד אתהפכא ואתכפייא כי נה"ב [נפש הבהמית] הגם שלמטה בעוה"ז היא במדרגה שפלה מ"מ שרשה ומקורה העליון היא הגבה למעלה במאד

Esto ocurre mediante el alma animal, cuando se transforma y se subyuga (is'hapcha e iskafya). Pues, aunque el alma animal se encuentra en un nivel bajo aquí, en este mundo, su raíz y su fuente suprema están, sin embargo, muy por encima.

שהיא מבחי' לפני מלך מלך. וכמ"ש במ"א מענין המאכל שעליו יחיה האדם מפני ששרשו ממקום גבוה כו'.

Pues proviene del nivel de “antes de que reinara rey alguno”, como se explica en otro lugar acerca del alimento del que vive el hombre: su raíz procede de un lugar elevado, etc.

ולכך ע"י התהפכות נה"ב [נפש הבהמית] בהתגברות הטוב על הרע מעורר כך למעלה בשרשה תגבורת אור וחסד עליון להיות גילוי אמת ה' לעולם אמתות ה' ממש.

Por eso, cuando el alma animal se transforma, al prevalecer el bien sobre el mal, uno suscita correspondientemente, en lo Alto y en su raíz, una intensificación de luz y de bondad suprema, para que se revele en el mundo "la verdad de Havaíá": la verdad misma de Havaíá.

(והוא בחי' חסד עליון הממתיק הגבורות. פי' דהרי מבואר לעיל שכדי להיות התפשטות האור בבחי' מל' הוא ע"י גבורות וצמצומים כמ"ש להודיע לבני האדם גבורותיו כו'.

(Este es el nivel de Jésed supremo que endulza las guevurot (contenciones). Es decir, como se explicó más arriba, la expansión de la luz en el nivel de Maljut (soberanía) se produce mediante guevurot y contracciones (tzimtzumim), como está escrito: "Para dar a conocer a los hijos del hombre Sus actos poderosos (guevurotav)", etc.

אבל בחי' כי אתה נרי הוי' הוא בחי' כי גבר עלינו חסדו להיות תוספת אור בלי צמצומים כו'. ונק' בחי'

מיתוק זה יחוד קובה"י [קודשא בריך הוא ושכינתיה] כמ"ש בתניא פמ"א [פרק מ"א / פרשה מ"א] בהג"ה [בהגהה]

Pero el nivel de "Pues Tú eres mi lámpara, Havaíá" es el de "Pues Su bondad prevaleció sobre nosotros": que se añada luz sin contracciones, etc. Este nivel de endulzamiento se llama la unión del Santo, bendito sea, y Su Shejiná (Presencia Divina), como se explica en la glosa de Tanya, capítulo 41.)

אך הנה כמו במשל אור הנר הנ"ל שע"י כליון הפתילה לבדה אינה מאיר כ"כ [כל כך] כ"א ע"י השמן.

Sin embargo, como en la analogía de la luz de la lámpara mencionada antes, la mecha, al consumirse por sí sola, no ilumina tanto; solo lo hace con el aceite.

כך צ"ל בחי' שמן בעבודת האדם בהתלבשות הנשמה בגוף. והוא ענין שמן משחת קדש ורומז על התורה

Así también, en el servicio de la persona debe haber un nivel de aceite, en la investidura del alma en el cuerpo. Este es el "aceite de unción sagrada" (shemen mishchas kodesh), y alude a la Torá.

כי קדש הוא בבחי' חכמה ואורייתא מחכמה נפקת והשמן היא פנימיות החיות שבכל הדברים שמוציאים מהן השמן.

Pues "santo" (kódesh) corresponde al nivel de Jojmá (sabiduría), y "la Torá emana de Jojmá". Y el aceite es la dimensión interior (pnimiut) de la fuerza vital presente en todas las cosas de las que se extrae aceite.

15 ולכן בכל הדברים יש שמן ואפי' [ואפילו] באבנים כי כולם בחכמה עשית ויש בכולם פנימית החיות בבחי' שמן.

Por lo tanto, hay aceite en todas las cosas, incluso en las piedras, pues “Tú los hiciste a todos con Jojmá (sabiduría)”, y en todas ellas está la dimensión interior (pnimiut) de la fuerza vital, en el nivel del aceite.

והשמן הנמשך מקדש שהיא ח"ע [חכמה עילאה] היא ג"כ המתלבשת אפי' [אפילו] בדברים גשמיים כמו זרעים מועד כו'.

Y el aceite que se extrae de “lo sagrado” (kodesh), que es Jojmá suprema, es también lo que se inviste incluso en asuntos materiales, como Zeraim [y] Moed, etcétera.

16 ושמן זה הוא הגורם הארה רבה להיות האור טוב להאיר. והיינו להיות גלוי אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה בנפש האדם בגלוי ממש כאלו רואה כו'

Este aceite es lo que produce una gran iluminación, para que la luz ilumine bien. Es decir, para que haya una revelación de la Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito sea, en el alma de la persona: una revelación real, como si viera, etc.

ולא בדמיונות הנולדים מן המחשבה לבדה שהן חולפות ועוברות ואינן קבועות בנפש באמת לאמתו רק שיהא הגלוי בלב באמת לאמתו קבוע ותקוע בחיזוק כיתד שלא תמוט להיות נגדו תמיד

No se trata de imaginaciones nacidas únicamente del pensamiento, que pasan y se desvanecen, y no quedan fijadas en el alma con absoluta verdad. Más bien, la revelación debe estar en el corazón con absoluta verdad, fija y firmemente arraigada como una estaca que no se mueve, de modo que permanezca siempre ante él.

וגלוי זה הוא להיות יראת ה' על פניו יראה עלאה בבחי' בטול ממש הנרמזת באות יו"ד של שם הוי' כנודע כי שם הוי' הוא דחילו ורחימו רחימו ודחילו.

Esta revelación hace que “el temor de D'os” esté “sobre su rostro”: el temor superior (yirá ilaá), en el nivel de la verdadera autoanulación (bitul), aludido en la letra yud del Nombre Havaíá. Pues, como es sabido, el Nombre Havaíá es temor y amor, amor y temor (dechilu urechimu, rechimu udechilu).

נמצא שאות יו"ד הרומזת לחכמה הוא בחי' דחילו שהיא בחי' יראה עלאה אם אין חכמה אין יראה. לכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] מה להלן באימה וביראה אף כאן כו'.

De ello se desprende que la letra yud, que alude a Jojmá (sabiduría), corresponde al temor (dechilu), que es el nivel del temor superior: "Si no hay Jojmá, no hay temor". Por eso nuestros Sabios, de bendita memoria, dijeron: "Así como allí fue con temor y reverencia, así también aquí", etc.

17 והיינו מפני התלבשות ח"ע [חכמה עילאה] ששם שורה ומתגלה אוא"ס [אור אין סוף] כ"ה ממש בבחי' בטול אפי' [אפילו] בדברים גשמיים הנאמרים בתורה אשר לפנינו.

Esto se debe a la investidura de la Jojmá suprema (sabiduría), donde la Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito sea, reposa y se revela en un estado de autoanulación (bitul), incluso en los asuntos físicos de los que habla la Torá que está ante nosotros.

והלכה זו היא דבר ה' ממש. וכן האדם כשעוסק בתורה דבר ה' ממש ורוח פיו מדבר בו.

Y esta halajá es la palabra misma de D'os. Así también, cuando una persona se ocupa del estudio de la Torá, [es] la palabra misma de D'os, y el aliento de Su boca habla en él.

18 וכמ"ש ודברי אשר שמתי בפך ועז"נ [ועל זה נאמר] ודברת במ להיות המשכ' חכמה ויראה עילאה במ בד"ת [בדברי תורה].

Como está escrito: "Y Mis palabras que he puesto en tu boca"; y acerca de esto se dice: "Y hablarás de ellos (bam)", para que se haga descender en ellos Jojmá (sabiduría) y el temor superior: en las palabras de la Torá.

ומזה נמשך תפלת י"ח בלחש ובחשאי בחי' שמן שהוא בחי' בטול. ועז"ז רומזים כריעות והשתחוואות שבתפלה שהם המשכות הבטול.

De esto se deriva la oración de Shemoneh Esreh, [recitada] en voz baja y en silencio: el nivel del aceite, que es el nivel de autoanulación (bitul). Esto está aludido por las inclinaciones y postraciones durante la oración, que hacen descender la autoanulación.

19 ולכן כתיב בעמדם תרפינה כנפיהם בבחי' לחש וחשאי. ויראה הנרמזת בה"א [באות ה"א] אחרונה של שם הוי' היא יראה תתאה שלא למרוד בממה"מ [במלך מלכי המלכים] הקב"ה ולא למרות עיני כבודו. והוא בחי' הפתילה ששולט בה אור האש להפך ולכלות אותה.

Por eso está escrito: “Cuando se detenían, bajaban sus alas”: el nivel del susurro y el silencio. Y el temor aludido en la hei final del Nombre Havaiá es el temor inferior (yirá tataá): no rebelarse contra el Rey de los reyes de los reyes, el Santo, bendito sea, ni desafiar los ojos de Su gloria. Este es el nivel de la mecha, sobre la cual domina la luz del fuego para transformarla y consumirla.

20 ובי' גווני אור הם ב"פ [בי' פעמים] רחימו שבשם הוי' כי ואהבת בגימט' [בגימטריא] ב"פ [בי' פעמים] אור היינו האהבה הרמוזה בה' ראשונה של הוי' היא בחי' אה"ר [אהבה רבה] הבאה מלמעלה אהבה בתענוגים שהיא בחי' מתנה כו'.

Los dos colores de luz son las dos [menciones de] amor (rechimu) en el Nombre Havaiá, pues ve'ahavta (“amarás”) equivale en guematria a dos veces or (“luz”). Es decir: el amor aludido en la primera hei de Havaiá es el nivel del gran amor (ahavah rabbah) que viene de arriba, “amor en deleites”, que es el nivel de un don, etc.

והיא בחי' נהורא חיוורא ואהבה הרמוזה בוי"ו של שם הוי' היא האהבה הנולדה בנפש המשכלת ומתכוננת בגדולת א"ס ב"ה והיא בחי' נהורא אוכמא הקרובה אל הפתילה ומתאחזת בה:

Es el nivel de la luz blanca (nehora chivra). Y el amor aludido en la vav del Nombre Havaiá es el amor que nace en el alma que comprende y contempla la grandeza del Infinito (Ein Sof), bendito sea; es el nivel de la luz oscura (nehora uchma), que está cerca de la mecha y se aferra a ella.

21 וזהו כי אתה נרי הוי' שבחי' הוי' היא בבחי' נר בשמן ופתילה. ובי' גווני אור הרמוזות בד' אותיות של הוי' נעשה נרי שמתלבש בנר הוי' נשמת אדם כנ"ל:

Esto es [el significado de] “Porque Tú eres mi lámpara, Havaiá”: el nivel del Nombre Havaiá se encuentra en el nivel de una lámpara, con aceite y mecha, y los dos colores de luz aludidos en las cuatro letras de Havaiá; [ello] se convierte en “mi lámpara”, al investirse en “la lámpara de Havaiá, el alma del hombre”, como se explicó más arriba.

22 והי"ה יגיה חשכי. והוי' בתוספת וי"ו רומזת על בחי' הוי' ביותר עליונה. וכמ"ש הוי"ה הי"ה אל רחום וחנון כו'.

“Y Havaiá ilumina mi oscuridad”. “Y Havaiá”, con la vav añadida, alude a un nivel aún más elevado de Havaiá, como está escrito: “Havaiá, Havaiá, D'os, compasivo y benevolente”, etc.

ופסיק טעמא בגווייהו שיש ב' בחי' הוי". והענין כי פעם כתיב הוי' רחום וחנון ופעם כתיב חנון ורחום הוי'.

Y un signo de cantilación (pesik) los separa, pues hay dos niveles de Havaíá. La explicación: en un lugar está escrito: "Havaíá, compasivo y benevolente", y en otro está escrito: "Benevolente y compasivo es Havaíá".

23 ופי' הוי' רחום וחנון שכדי להיות התגלות מדות רחום וחנון מאוא"ס [מאור אין סוף] ב"ה דלאו מכל אלין מדות איהו כלל. הוצרך להיות בחי' הוי' שהוא צמצום והתפשטות המשכה והתפשטות.

El sentido de «Havaíá, compasivo y clemente» es que, para que los atributos de compasión y gracia se revelen desde la Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito sea, pues «Él no es en absoluto ninguno de estos atributos», tuvo que existir el nivel de Havaíá, que consiste en contracción y expansión, en hacer descender y expandir.

אך פי' חנון ורחום הוי' היינו שמבחי' חנון ורחום דהיינו מפני כי חפץ חסד הוא נמשך בחי' הוי' שהוא צמצום והתפשטות כו' שבסדר ההשתלשלות

Pero el sentido de «Clemente y compasivo es Havaíá» es que, desde el nivel de «clemente y compasivo», es decir, porque «Él desea la bondad», se hace descender el nivel de Havaíá —que consiste en contracción y expansión, etc.— dentro del orden de la cadena descendente de los mundos (hishtalshelut).

משא"כ הוי' שקודם רחום וחנון היא ההוי' שלמעלה מגדר ההשתלשלות.

En cambio, la Havaíá que precede a «compasivo y clemente» es la Havaíá que está por encima de los límites de la cadena descendente de los mundos.

ושם נעשה ג"כ בחי' הוי' שהוא צמצום והתפשטות [והתפשטות] כו' כדי להמשיך מדת רחום וחנון בהוי' שבסדר ההשתלשלות.

Allí también se produce el nivel de Havaíá, que consiste en contracción y expansión, etc., para hacer descender el atributo de «compasivo y clemente» a la Havaíá que está dentro del orden de la cadena descendente de los mundos.

(ועמ"ש ע"פ ואתחנן אל הוי' וע"פ וירא ישראל את היד הגדולה כו' מענין ב' שמות הוי'):

(Véase también lo explicado sobre el versículo «Y supliqué a Havaíá» y sobre el versículo «E Israel vio la gran mano», etc., acerca de los dos Nombres Havaíá).

24 והנה בדורות הראשונים כמו בנביאים ושופטים מצינו דור שכולו זכאי או כולו חייב. ומי שהיה זכאי הי' [היה] זכאי במדרגת צדיק גדול או נביא ומי שהיה חייב היה רשע גמור ועיי"ז לא היו ממוצעים.

Ahora bien, en las primeras generaciones, como en [los tiempos de] los Profetas y los Jueces, encontramos una generación enteramente meritoria o enteramente culpable. Quien era meritorio lo era en el nivel de un gran tzaddik [justo] o de un profeta, y quien era culpable era completamente malvado; por eso no había personas intermedias.

אך דורות האחרונים דור אחר דור אין בהם רשעים כ"כ [כל כך] ולא צדיקים כ"כ [כל כך] טובים.

Pero en las generaciones posteriores, generación tras generación, no hay ni personas tan malvadas ni tzadikim tan buenos.

25 והענין שבדורות הראשונים [הראשונים] היו נשמות עליונות ממדרגות גבוהות ומצד נשמתם בעצמם היו יכולים לשלוט על הרע שבנפשם ומיד כשיתבונן בגדולת א"ס ב"ה יגיע אליו היראה כו' רק רשע גמור שמגביר הרע שבנפשו בשאט נפש.

La explicación es que en las primeras generaciones había almas elevadas, de niveles altos, y que, por la fuerza de sus propias almas, podían dominar el mal que había en ellas; apenas alguien contemplaba la grandeza del Infinito (Ein Sof), bendito sea, el temor lo embargaba, etc., salvo una persona completamente malvada, que fortalecía el mal de su alma con absoluto desprecio.

אבל דורות האחרונים עיקבא דמשיחא בחי' עקביים אין כח בנשמתם עצמם לשלוט על הרע וצריך יגיעה רבה יגיעת נפש ויגיעת בשר.

Pero las generaciones posteriores —«los talones del Mashíaj» (ikvesa diMeshicha), el nivel de los talones— no tienen en sus propias almas la fuerza para dominar el mal, y necesitan un gran esfuerzo: esfuerzo del alma y esfuerzo de la carne.

26 וזהו והוי"ה יגיה חשכי היינו בחי' חשך שבדורות אחרונים. כי דהע"ה [דוד המלך עליו השלום] אמר זה בעד כללות ישראל שיש בהם בחי' חשך בדורות אחרונים עיקבא דמשיחא

Esto es [lo que significa] «Y Havaíá ilumina mis tinieblas»: el nivel de oscuridad de las generaciones posteriores. Pues el rey David, que la paz sea con él, dijo esto en nombre de todo Israel, entre quienes hay un nivel de oscuridad en las generaciones posteriores, los talones del Mashíaj.

שאינ אתה נרי הוי"ה כלומר שאין נר הוי"ה נשמת אדם מ"מ והוי"ה היא בחי הוי"ה עליונה שלמעלה מההשתלשלות יגיה חשכי ולמענו למענו יעשה כי חפץ חסד הוא באתעדל"ע [באתערותא דלעילא] בלי אתעדל"ת [אתערותא דלתתא]:

[Entonces] no hay «Tú eres mi lámpara, Havaíá»; es decir, no hay «la lámpara de Havaíá, el alma del hombre». Sin embargo, «y Havaíá» —el nivel de la Havaíá superior, que está por encima de la cadena descendente de los mundos (hishtalshelut)— «ilumina mis tinieblas», y «por causa de Sí mismo, por causa de Sí mismo actuará», pues «Él desea bondad», mediante un despertar desde arriba, sin un despertar desde abajo.

27 וזהו ענין נס דחנוכה שנכנסו יונים להיכל. היכל הוא בחי מחי ה"י כ"ל בגימטריא נש"ב [ני שערי בינה].

Este es el significado del milagro de Janucá, cuando los griegos entraron en el Santuario (Heijal). El Heijal es el nivel de la mente: [sus letras son] hei-yud [y] kaf-lamed, cuya guematría corresponde a las cincuenta puertas de Biná (entendimiento).

והיונים הנ"ל הם בחי חכמה דקליפה חכמות חיצוניות כמו פילסופיא. שבזמן ההוא היו פילסופים המכחישיי [המכחישים] בנבואה.

Estos griegos representan el nivel de la Jojmá (sabiduría) de la kelipá (la cáscara): las sabidurías externas, como la filosofía. Pues en aquella época había filósofos que negaban la profecía.

28 ולכן טמאו כל השמנים של בחי חכמה שבקדושה שרצו להשכיחם תורתך כו' ונעשה נס ע"י פך של שמן שהי' [שהיה] מונח בחותמו של כה"ג [כהן גדול] דיקנא דכהנא רבא חסד עליון בהעלות אהרן את הנרות אהרן שושבינא דמטרוניתא

Por eso profanaron todos los aceites, [los aceites] del nivel de Jojmá (sabiduría) en santidad, pues buscaron “hacer que olvidaran Tu Torá”, etc. Y ocurrió un milagro por medio de un frasco de aceite que estaba guardado con el sello del Sumo Sacerdote: “la barba del Sumo Sacerdote”, la bondad suprema (Jésed); “cuando Aharon enciende las lámparas”: Aharon, “el acompañante de la Reina”.

שהיא אהבה הבאה מלמעלה באתעדל"ע [באתערותא דלעילא] וממנו הדליקו כל הח' ימים שהם המחשבה וז' המדות שתהיינה מאירות באור האהבה הבאה מלמעלה בלי אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] והיא מבחי' וי"ו בתוספת וי"ו העליונה שלמעלה מעלה מן ההשתלשלות:

Este es el amor que viene de arriba, mediante un despertar desde arriba. Con ese aceite encendieron las lámparas durante los ocho días, que son el pensamiento y los siete atributos emocionales (midot), para que brillaran con la luz del amor que viene de arriba, sin un despertar desde abajo. Y proviene del nivel de la vav, la vav añadida, el [nivel] superior que está muy por encima de la cadena descendente de los mundos (hishtalshelut).

LikuteiTorah.com
LA PARASHÁ JASÍDICA

Sobre esta edición

Esta edición contiene el texto hebreo y la traducción al español.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Nuestra traducción al español, hecha de nuestra traducción inglesa del hebreo, sin las notas de Kehot: CC BY-NC 4.0.

Esta edición en su conjunto: CC BY-NC 4.0. Sinagogas, escuelas y proyectos sin fines de lucro pueden copiarla, imprimirla y compartirla libremente, y pueden pedir donaciones para cubrir el costo de impresión; nunca puede venderse. Citen a Kehot Publication Society y likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traducción al español se hizo desde la edición en inglés de likuteitorah.com con ayuda de IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), con el hebreo al lado para cotejar; todavía no la revisó un editor humano. Coteja con el hebreo todo lo importante.

El Rebe pidió que los maamarim de la parashá de la semana, la «Parashá jasídica», se estudien durante esa semana, repartidos en sus siete días (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Por qué estudiarla y las brajot del Rebe: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un proyecto gratuito y sin fines de lucro; aquí no se vende nada. Sin afiliación con Kehot, Sefaria ni la Biblioteca de Lubavitch. © likuteitorah.com

De likuteitorah.com/es/torah-ohr/mikeitz/13/

DEDICADO EN HONOR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

El padre del Rebe, Reb Levi Itzjak